

Адаптација на содржини за учење на ученици со СПУ
Образовни потреби и адаптации за ученици со СПУ

Технологија за ученици со СПУ

Вовед

Сите ние користиме технологија, но таа може да биде уште покорисна за учениците со попреченост и **специфична попреченост во учењето** (СПУ). Ваквите помошни технологии ги опфаќаат сите 4 основни јазични вештини: читање, пишување, слушање и зборување. Дозволувањето на учениците на кои им е потребна да користат соодветна технологија за релевантни задачи, на училиште и дома, може да им помогне да постигнат успех во учењето јазик.

Потребата за оваа адаптација

Учениците со СПУ постојано се соочуваат со предизвици кога учат, што ги спречува да **можат целосно да се фокусираат** на активноста за учење. Дополнително, бидејќи СПУ може да се појават истовремено, тие може да бараат уште повеќе енергија од ученикот.

- На учениците со дислексија може целото внимание да им биде обземено со декодирање на напишан долг текст, дури и ако е напишан со соодветен фонт;
- Учениците со **дисортографија** може **целото свое внимание да го фокусираат на правилното пишување;**
- Учениците со **дисграфија**, **целото внимание да го фокусираат на дејството на пишувањето;**
- **Диспраксија, дисфазија и дискалкулија секако предизвикуваат слични ситуации.** Погледнете го нашиот практичен лист „Најчести карактеристики на СПУ“ ако сакате да прочитате повеќе на оваа тема.

Овозможувањето на учениците да користат технологија во училищата и дома може да биде од голема помош. На тој начин, тие можат повеќе да се фокусираат на содржината за учење наместо на справување со нивните тешкотии. Во денешно време, помошната технологија е многу развиена, има доста перформанси и е релативно евтина. Ако не ги користите, ќе пропуштите вредна алатка за помош.

За каква адаптација станува збор?

Запишување на белешки на тастатура

Учениците со **диспраксија** и **дисграфија** имаат многу **помалку проблеми да пишуваат на тастатура отколку со пенкало**. Ако им се дозволи да користат компјутер на час за да ги пишуваат своите белешки, наместо на рака, ќе ги ослободи од огромно одвлекување на вниманието.

Фаќањето белешки на компјутер може да дозволи и работи што не би биле можни на хартија. На пример, апликациите за земање белешки како што се **Evernote**, **Joplin** или **Microsoft OneNote** доаѓаат со различни алатки кои може да им помогнат на учениците полесно да ја организираат својата работа. **Evernote**, на пример, доаѓа со календар, листа на задачи, моќна лента за пребарување и е компатибилен со речиси секој уред. Сепак, некои опции се достапни само со претплата.

Граматика и проверка на правопис

Дозволете им на вашите ученици да користат граматички и правописни проверки, кога активноста не е конкретно фокусирана на граматиката или правописот за да им помогнете да се фокусираат на задачата што е побарана.

Тоа може да биде претходно со процесор на текст, но можеби ќе сакаат да испробаат и **понапредни дизајн**, како што се **Grammarly** или **Languagetool**. Друга предност е тоа што тие можат **да покажат подобри опции за креирање на фрази**, без да ја завршат работата за учениците, **помагајќи им да добие подобар стил на пишување со текот на времето**.

Thesauruses и онлајн речници

Покрај користењето автоматски алатки за корекција, можеби вреди **да ги охрабрите вашите ученици да користат онлајн thesaurus и речници**. Зборовите подобро се меморираат кога се поврзани со други зборови. Следствено, користењето на овие алатки може да им помогне на учениците да создадат повеќе врски и да го подобрат својот вокабулар.

Алатки за текст во говор и аудио книги

Постои концептуално разбирање околу писменоста кога станува збор за ученици со дислексија, или општо за лица со оштетен вид, а тоа е дека **писменоста всушност има мала врска со визуелното читање**. Често се прави разлика помеѓу традиционалното „**читање со очи**“ и „**читање со уши**“, а последното едноставно подразбира читање преку аудио книги или софтвер за текст во говор. Со вежбање, читањето со уши со многу голема брзина станува возможно и може да се постигнат вештини како што е прелистувањето документи.

Меѓутоа, читањето со очи не е компетентност што треба целосно да се игнорира при вашето предавање на англиски јазик. Но, помагањето на учениците со дислексија дополнително да ги развијат своите вештини за слушање за да можат полесно да ги користат овие видови алатки може да има смисла. Кога ќе постигнат добри вештини за

слушање, ќе им помогне да читаат текстови кога активноста не е посветена на вештината за читање.

Дополнително, **софтверот за текст во говор** може да го користат учениците со дислексија за **да им помогнат да ги развијат своите вештини за читање со очи**. Со тој тип на софтвер, учениците со потешкотии во читањето можат да проверат дали правилно читаат (и изговараат) текст што им се чинело тешко. Тие исто така можат да читаат и слушаат со очи во исто време.

Текст во говор доаѓа со речиси секој модерен оперативен систем. Опцијата е вградена во **Microsoft Word**, на пример, и доаѓа со **Acrobat Reader** (најшироко користен PDF читач) и може да биде вградена и во веб-прелистувачот на учениците (на пример **Microsoft Edge**).

Алатки за говор во текст

За разлика од текст-во-говор, говор-во-текст е да имате устен говор автоматски напишан од софтвер. Говор во текст постигна неверојатни резултати во изминатите неколку години, со многу пристојна точност.

За учениците со **дисграфија** и **диспраксија**, говорот во текст не треба да се занемари во контекст на наставата по странски јазик, кога овие ученици имаат развиено добри говорни вештини.

Технологијата „говор во текст“ исто така може да им помогне на вашите ученици да ги развијат своите говорни вештини, како вежба. Ова може да биде многу корисно за учениците со дислексија, кои на пример може да се борат да направат врска помеѓу писмените и усните форми на зборови. Учениците можат да го тренираат својот изговор играјќи со софтверот за говор во текст: ако правилно ги изговорат зборовите, поверојатно е дека автоматски генерираниот текст ќе биде правилно напишан на екранот.

Апликациите како **Flowchase** одат подалеку, бидејќи тие се специјално дизајнирани да го тренираат изговорот. Можеби е поприлагоден за таа намена, но не е бесплатен за користење.

PDF читачи и адаптирани учебници

Подготвувањето на вашите работни листови на инклузивен начин (прочитајте го нашиот практичен лист „Како да ги структурирате лекциите и материјалите за учење“) е првиот, многу важен чекор за да имате материјал за учење приспособен за учениците со СПУ. Сепак, технологијата може да се користи од страна на учениците за да се оди уште подалеку.

Со добар читач за PDF или е-книги, учениците можат да имаат пристап до вредни алатки за да ја наведат и прилагодат содржината.

Дополнително, некои учебници може да се веќе приспособени за студенти со СПУ, иако, за жал, тие се географски ограничени. На пример, во Белгија, **APEDA** е одговорна за „numabib“, виртуелна библиотека со дигитални учебници за различни теми, модифицирани и приспособени за ученици со СПУ, меѓу кои и неколку учебници за изучување на англиски како странски јазик. Издавачите исто така може да понудат адаптирани учебници локално, како што се “**Oxford Rooftops**” во Шпанија, на пример.

Гејмификација на дофат на рака

Друга предност на технологијата денес е тоа што пристапот до гејмифицирани и ангажирани апликации е полесен од кога било. Претходно корисни, но малку здодевни алатки сега се претворени во атрактивни апликации слични на игра. Веројатно веќе знаете за успешни јазични апликации, кои се користат за изучување на нови зборови, кои прифаќаат едноставна механика на игри, како што се **Duolingo** или **Memrise**. Се разбира, овие видови апликации сами по себе не се доволни за да се постигне совладување на странски јазик, но тие може да го зајакнат ангажманот кај учениците и, во комбинација со други средства за учење, **можат да им помогнат на учениците** да ги постигнат своите цели за учење.

Апликациите за продуктивност, исто така, во голема мера ги поддржуваат аспектите на гејмификацијата. Можете да го прочитате нашиот лист „**Gamified** платформи за планирање и за учење јазик“ за да дознаете повеќе на оваа тема.

Дали овие адаптации постојат во видео игрите?

Добрата вест е дека помошната технологија може да биде вклучена во игрите! На пример, текст во говор и говор во текст се технологии кои можат да бидат дел од искуството на играта. Во индустријата за игри, некои игри всушност вклучуваат брзина до текст во нивните опции за пристапност, како што се **Apex Legends**, **No Man's Sky** и **Halo Infinite**. Најновите конзоли за игри, како што се **PlayStation 5** и **Xbox Series X**, доаѓаат со функции за пристапност, а платформите за видео игри како **Steam**, **Epic Games** или **Microsoft Game Pass** овозможуваат прелистување на игрите според карактеристиките за пристапност и/или рангирањето.

Бидете свесни за учениците со СПУ во несигурни ситуации

Бидете внимателни затоа што не секој ученик може да си ја дозволи секоја помош која доаѓа од технологијата. Дури и за „бесплатни“ опции, некои ученици можеби немаат техничка опрема за да ги користат. Најдобро е да не се потпирате исклучиво на технологијата.

Заклучок

Помошната технологија се разви со голема брзина во последниве години, а сега има многу достапни опции за да им помогнат на учениците со потешкотии во учењето. Технологијата може да биде моќен сојузник за учениците со СПУ, нудејќи им помош со нивните вештини за пишување, читање, слушање и зборување.

Ресурси и референци

- Tony, M. P. (2019). *The effectiveness of Assistive Technology to support children with Specific Learning Disabilities: Teacher Perspectives*.
<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:hj:diva-44169>
- *Assistive Technology for dyslexic people—The Dyslexia Association—The Dyslexia Association*. (2016, September 1). <https://www.dyslexia.uk.net/services/assistive-technology/>

Финансирано од Европска Унија

Овој проект е финансиран со поддршка од Европската комисија. Оваа публикација ги одразува само гледиштата на авторот и Комисијата не може да биде одговорна за каква било злоупотреба што може да се направи од информациите содржани во неа.

Код на проектот: 2021-1-BE01-KA220-SCH-000027783

Ова дело е лиценцирано под меѓународна лиценца Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>).

Дознајте повеќе за D-ESL на: <https://www.d-esl.eu>